

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 05.04.2011
Sak: 21/11
Arkivkode: S11

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 10/408 - 19

Tittel: **SAKSPROTOKOLL: REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR
LANGVATNET OG BJERKA-PLURA UTBYGGINGEN
ORIENTERINGSSAK: STATUS OG ORGANISERING AV
ARBEIDET MED UTARBEIDELSE AV KRAVSPESIFIKASJONER.**

Behandling:

Forslag til tillegg fra ordfører Geir Waage (AP):

Formannskapet vil legge følgende føringer for det videre arbeidet:

1. Frist for innspill til kartleggingsprosjektet setter til 31.12.2011
2. Politisk behandling av kravspesifikasjoner vil bli 1. halvår 2012
3. Saken behandles på følgende måte:
  - Utvalgene for Plan og ressurs, og Kultur, miljø og næring.
  - Formmannskapet
  - Kommunestyret
4. Representasjon i styringsgruppa for kartleggingsprosjektet vil fra Rana kommune være: Ordfører, rådmann, teknisk sjef.

Votering: 13-0 enstemmig vedtatt

Vedtak:

Saken tas til orientering.

-Med følgende tillegg:

Formannskapet vil legge følgende føringer for det videre arbeidet:

4. Frist for innspill til kartleggingsprosjektet setter til 31.12.2011
5. Politisk behandling av kravspesifikasjoner vil bli 1. halvår 2012
6. Saken behandles på følgende måte:
  - Utvalg for Plan og ressurs og Kultur, miljø og næring.
  - Formmannskapet
  - Kommunestyret
4. Representasjon i styringsgruppa for kartleggingsprosjektet vil fra Rana kommune være: Ordfører, rådmann, teknisk sjef.

Rett utskrift:

Marit Nathalie Sagbak
Sekretær

RANA KOMMUNE

Arkivnr.: 10/408 - 18

Saksbehandler: Sverre Å. Selfors / Bjørn Bech-Hanssen

Arkiv: S11

SAK: REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR LANGVATNET OG BJERKA-PLURA UTBYGGINGEN.

ORIENTERINGSSAK: STATUS FOR OG ORGANISERING AV ARBEIDET MED UTARBEIDELSE AV KRAVSPESIFIKASJONER.

Evt. vedleggsliste finnes på slutten av saksframlegget.

Rådmannens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Rådmannen i Rana,

SAKSUTREDNING:

Bakgrunn.

Statsreguleringen av Langvatnet og overføring av Ranelva til Langvatnet ble vedtatt i Statsråd den 10. februar 1961. Tilsvarende ble Statsreguleringen av Bjerka-Plura-utbyggingen vedtatt i Statsråd den 12. oktober 1962.

Reguleringsbestemmelsene for disse to utbyggingene gjelder for ubegrenset tid, men kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, altså i hhv. 2011 og 2012.

Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår.

NVE har gitt ut forslag til oppdaterte "Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår". Forslaget har vært ute til en bred høringsrunde, og ble etter justering sendt fra NVE til Olje- og energidep. i september 2010 for slutføring. Dette forslag til retningslinjer, samt O.T.proposisjon 50 (1991-92) legges til grunn for kommunens arbeide med konsesjonssakene. Retningslinjene følger denne saken som utrykt vedlegg.

Kan lastes ned fra <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Vannkraft/Revisjon-av-vilkaar/>

Saksgangen er i hovedtrekk beskrevet som følger:

- Kommunen skal som representant for allmenne interesser påpeke og begrunner behov for endringer/krav ovenfor NVE. Herunder samordnes også problemstillinger / krav meldt inn fra næringsliv og andre aktører.
- NVE ber konsesjonæren kommentere kravene og samtidig vurdere om det finnes mulighet for opprustings- og utvidelsesprosjekter (O/U prosjekt) som kan være relevant å se i sammenheng med en eventuell revisjon.
- NVE avgjør etter en skjønnsmessig vurdering om revisjonssak skal startes. NVE kan pålegge at konsesjonæren fremskaffer utredninger som er nødvendige for revisjonen.
- Konsesjonær utarbeider revisjonsdokument etter mal utarbeidet av NVE.
- NVE sender revisjonsdokumentet (utredninger og forslag til endringer) på høring til berørte parter. Prosess om eventuelle O/U-prosjekt søkes samordnet med dette.
- NVE sender høringsuttalelsene til konsesjonær til uttalelse.
- NVE vurderer saken og avgir innstilling til OED om eventuelle endringer av vilkår, og med forslag til nye vilkår.
- Kongen i statsråd avgjør revisjonen.

Eksempel på vilkår som kan gis.

- Endring av manøvreringsreglement.
- Magasinfylling og tapping.
- Vannføring (og vannføringsvariasjon).
- Vanntemperatur og vannkvalitet (valg av kilder for vannslipp gjennom året).
- Hyppige endringer i vannstand og vannføring.
- Biotopjusterende tiltak og fiskeutsettinger.
- Forurensing, opprydding etter tidligere tiltak m.v.
- Vandringshindringer for fisk (både opp- og nedvandring).
- Terskelbygging og ombygging, erosjonssikring.
- Hydrologiske observasjoner og etterundersøkelser.
- Andre forhold som følger av utbyggingen, for eksempel veier, ferdsel, merking, kulturminner etc.
- Økonomiske vilkår.

Føringer fra sentrale myndigheter.

Utdrag fra retningslinjene september 2010: Hva omfattes ikke?

En revisjonssak gir ikke anledning til å forandre konsesjonens varighet, nedlegge hele anlegget, eller endre konsesjonen fra tidsubegrenset til tidsbegrenset. Bestemmelser om høyeste regulerte vannstand (HRV), laveste regulerte vannstand (LRV), selve overføringen o.s.v. er en del av konsesjonen og omfattes ikke av revisjonsadgangen.

Restriksjoner som i praksis umuliggjør utnyttelse av hele reguleringen er heller ikke en del av revisjonsadgangen. Hvilke restriksjoner dette er vil kunne variere fra magasin til magasin og vil blant annet være avhengig av tilsigsforhold, magasin størrelse osv. Det vil for eksempel være lite aktuelt med restriksjoner som har som formål å sikre høy vannstand i et reguleringsmagasin på sen vinteren av hensyn til ferdsel på isen. En slik restriksjon vil i stor grad begrense muligheten for å kjøre ned magasinet før vårflommen. I tillegg til å ikke få utnyttet magasinet og reguleringen, vil en slik restriksjon kunne føre til flomtap og økt flomfare nedover i vassdraget.

Privatrettslige forhold omfattes ikke av en vilkårsrevisjon, jf Ot.prp. nr 50 (1991-92) ”Grunneiere og andre rettighetshavere faller imidlertid utenfor fordi deres stilling må ansees avgjort ved skjønn.” Grunneiere, elveeierlag og andre private har fått erstatning for sine tap og må gjøre opp sine forhold direkte med konsesjonæren.

Økonomiske forhold omfattes normalt heller ikke av revisjon. Det må foreligge helt spesielle hensyn før det kan være aktuelt å pålegge næringsfond og andre økonomiske vilkår i revisjonssaker. Dette gjelder også økonomisk kompensasjon for miljøulempen. Ifølge Ot.prp. nr. 50 (1991-92) s 114 er behovet for oppjustering av årlige konsesjonsavgifter o.a. ivaretatt av lov av 3. juni 1983 nr. 51, jf. også lov av 12. juni 1987 nr. 62.

Ellers nevnes:

I Ot. prop nr. 50 (1991 – 92) blir påpekt at berørte interesser har et ansvar for å påvise hvilke endringer og nye vilkår det er behov for.

I Stortingsmelding nr. 37 (2000 – 2001) om vasskrafta og kraftbalansen heter det blant annet: ”Ved behandlinga av både revisjon og fornying av reguleringskonsesjoner vil Regjeringa legge stor vekt på å holde oppe det eksisterende produksjonsgrunnlaget for vannkraftproduksjonen”.

Fra NVE’s side er det opplyst at det legges opp til at utredningsomfanget skal være moderat. Revisjonen er ikke ment å være en ”mini-konsesjonsbehandling”, og eksterne høringsrunder er ikke ment å være obligatoriske. Det legges opp til at skjerpede vilkår om minstevannføringer kun skal pålegges hvor spesielle hensyn tilsier det. Ved vurdering av om det bør pålegges skjerpede vilkår for minstevannføring, må dette tapet veies opp mot den miljømessige vinningen.

I et brev fra OED til Landssammenslutningen av Vasskraftkommuner av 10.05.00 heter det at etter OED’s syn er det ikke meningen å justere konsesjonsavgifter og fond ved revisjon av konsesjonsvilkårene. Departementet ser det slik at formålet med revisjonen i hovedsak vil være muligheten for å kunne iverksette miljøforbedrende tiltak.

Andre føringer - vannforskriften (EU’s vanddirektiv):

I tillegg til de nasjonale retningslinjer, legges det vekt på EU’s rammedirektiv for vann.

EU’s rammedirektiv for vann (2000/60/EF) er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift om rammer

for vannforvaltning av 15.12.2006 (vannforskriften). Hovedformålet med forskriften er å beskytte, og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder. Forskriften er hjemlet i plan- og bygningsloven, forurensningsloven og vannressursloven.

Miljøverndepartementet har det overordnede koordineringsansvaret, og Direktoratet for naturforvaltning leder den nasjonale tilretteleggingen for gjennomføring av vannforskriften. Utvalgte fylkeskommuner (vannregionmyndigheter) koordinerer arbeidet på regionalt nivå (11 nasjonale vannregioner).

Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Det skal utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer med sikte på å oppfylle miljømålene, og fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet. Forvaltningsplanene har status som regionale planer etter plan- og bygningsloven § 8-4.

For vannforekomster som ut fra nærmere angitte kriterier er pekt ut som sterkt modifisert (SMVF), gjelder miljømål som er tilpasset hver vannforekomst og som kan endres hvert sjetten år. Samfunnsnyten ved å bruke vannet (for eksempel til energiproduksjon) inngår ved fastsettelsen av denne typen miljømål. Dette er vannforekomster som har så store naturinngrep at standard miljømål ("god økologisk tilstand") ikke med rimelighet kan nås. Som del av den sentrale godkjenningen av de første forvaltningsplanene i 2010, ble rammer for miljømål i regulerte vassdrag slått fast. Det ble satt et skille mellom de offisielle miljømålene ("godt økologisk potensial") som skal settes basert på eksisterende vilkår og forslag til fremtidig miljøtilstand som kan innebære redusert energiproduksjon.

De viktigste oppgavene vannforskriften utløser med betydning for vilkårsrevisjoner, vil knytte seg til arbeidet med lokale tiltaksanalyser og regionale forvaltningsplaner med tiltaksprogrammer. Miljømål, anbefalt fremtidig miljøtilstand og foreslåtte tiltak vil inngå som viktige elementer i revisjonsprosessen.

Arbeidet med lokale tiltaksanalyser og utarbeidelse av forvaltningsplaner i tidligere regulerte vassdrag vil tematisk omhandle mange av de samme elementene som revisjonen, og vil derfor gi viktige innspill til revisjonen. Tilsvarende vil utredninger gjennomført i forbindelse med revisjon gi verdifulle innspill til tiltaksanalysene og forvaltningsplanene.

Godkjente forvaltningsplaner skal legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet og være retningsgivende for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionene. Vedtak om gjennomføring av de tiltakene som inngår i tiltaksprogrammet treffes av ansvarlig myndighet etter relevant lovgivning. Godkjent regional plan vil inngå i grunnlaget for sektormyndighetens saksbehandling, for eksempel i en revisjonssak. NVE opprettholder med andre ord sitt ansvar for lovverk og virkemidler. For NVEs del vil hjemlene for gjennomføring av miljøforbedrende tiltak som foreslås i forvaltningsplanene være nedfelt i eksisterende lovgivning.

Forvaltningsplan for vannområde Ranfjorden:

Vannområde Ranfjorden som bl.a. omfatter de vassdragene som det nå kreves konsesjonsrevisjon for, ble utpekt til første vannområde i vannregion Nordland (Nordland Fylke). I perioden 2007-2009 utarbeidet Fylkesmannen og Fylkeskommunen sammen med kommunene og berørte sektormyndigheter en forvaltningsplan for vannområde Ranfjorden. Forvaltningsplanen er

stadfestet av Miljøverndepartementet. Forvaltningsplanen har stor fokus på behov for korrigerende og avbøtende tiltak i de kraftutbygde vassdragene. Målene i forvaltningsplanen er førende og vil være en støtte for mange av kravene som blir fremmet til konsesjonsrevisjonen.

Nasjonal laksefjord og laksevassdrag:

Det vektlegges også sterkt at Ranfjorden har fått status som nasjonal laksefjord og at Ranavassdraget har fått status som nasjonalt laksevassdrag med et betydelig potensiale for utvidelse av den lakseførende elvestrekning.

KOMMUNENS FORBEREDENDE OG PÅGÅENDE ARBEID MED REVISJONENE.

Status behandlingmessig for revisjon av konsesjonsvilkår for Langvatn og Bjerka-Plurareguleringa.

- NVE har mottatt krav om revisjon av 19.4.2007 fra Rana kommune (MPR-sak07/427 – 1).
- NVE oversendte kravet til Statkraft 29.5.2007 for kommentering.
- NVE mottok svar fra Statkraft i januar 2008.
- Statkraft ønsker at vilkårsrevisjonene utsettes til revisjonsdato.
- Kravene er ikke konkret kommentert.
- NVE har i møte den 26.5.08 bekreftet at kravet slik det er begrunnet er godt nok og at de nå vurderte når revisjon kan åpnes.

Ved åpning av revisjon skal det fra kommunen som part for de allmenne interesser som revisjonen skal behandle, foreligge en kravspesifikasjon som skal legges til grunn for behandlingen. Kommunens oversendelse i 2007 må anses som et første innspill i slik sammenheng, og er på ingen måte fyldestgjørende for de tema og krav som kommunen ønsker å reise i forbindelse med revisjonen. Etter at oppdaterte retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår ble sendt ut, først til høring og deretter i revidert form i september 2010, ble det klart at arbeidet med kravspesifikasjoner må legges opp bredt og grundig forankres politisk i kommunen. Det arbeide som nå pågår tar sikte på å supplere og underbygge krav som kommunen mener det er grunnlag for å reise i forbindelse med konsesjonsrevisjonene.

Dette vil være en av de første revisjonssakene for en virkelig stor utbyggingskonsesjon. Kommunen vil påpeke at rammer og forutsetninger som lå til grunn da konsesjonene ble gitt for 50 år siden er vesentlig endret i dag. Rana kommune vil kreve at slike forhold må trekkes inn i behandlingen av revisjonssaken, og at dette åpner for en bredere tilnærming og kravportefølge. Det vil bli stilt kritisk søkelys på en tolkning om at revisjonene kun skal omfatte miljøforhold og ikke i det hele tatt åpne for vurdering av vilkår relatert til økonomiske og samfunnsmessige virkninger som utbyggingene ble ansett å ha for 50 år siden, og som kanskje ikke er relevante i dag.

VIDERE ARBEIDSOPPLEGG:

At revisjon av konsesjonene for disse to store utbyggingene er de første så "tunge" revisjonene av kraftkonsesjoner i Norge stiller store krav til kommunens forberedelse og utarbeidelse av kravspesifikasjon til åpning av revisjonen. Samfunnsvirkningene knyttet til driften av disse kraftanleggene har endret seg vesentlig gjennom de femti år som er gått. Kommunen ser på muligheten for å fremme krav om avbøtende tiltak også i slik sammenheng. Resultatet av "vår" revisjon kan tenkes å sette standard for påfølgende store konsesjonsrevisjoner. Dette blir derfor et "nybrottsarbeid" som kan ha interesse og som det stilles forventninger til også utenfor Rana. Arbeidet utføres i nær kontakt med og samråd med LVK.

Hemnes kommune er også deltaker og part i arbeidet ettersom Bjerkavassdraget omfattes av den ene konsesjonen som det skal utarbeides kravspesifikasjon for. Rana skal representere begge kommunene i revisjonsprosessen. Hemnes sendte i 2005 inn kravspesifikasjon for revisjon av Røssågakonsesjonen. Revisjon ble åpnet i 2007, men arbeidet er stilt i bero, trolig knyttet til planlegging og vurdering av O/U-prosjekter (opprusting og utvidelse) med relevans til revisjonssaken.

Organisering:

Arbeidet med utarbeidelse av kravspesifikasjonen for åpning av revisjon er organisert som et prosjekt:

Prosjekteier:	Kommunestyret i Hemnes og Rana.
Oppdragsgiver:	Rådmannen i Rana.
Prosjektansvarlig:	Teknisk sjef Bjørn Bech-Hanssen, Rana kommune.
Prosjektleder:	Seniorrådgiver Hilde Sandstedt, Rana utviklingsselskap as.
Styringsgruppe:	Rådmannen i Rana, Rådmannen i Hemnes, teknisk sjef i Rana.
Prosjektgruppe:	Helge Stanghelle RU, Håkon Økland i Hemnes kommune og Dan Arnfinn Nilsen i Rana kommune. Prosjektgruppa henter nødvendig bistand/støtte i sine respektive organisasjoner.

I avtalen med RU om prosjektledelse er det angitt av halvparten av prosjektlederarbeidet ligger innenfor kommunens rammeavtale med RU.

Kommunens saksbehandling:

Det ble sommeren 2010 gjort et arbeid med offentlige møter og kunngjøring med oppfordring til organisasjoner, lag og foreninger om å komme med innspill, krav og tema som kommunen burde vurdere å fremme i forbindelse med konsesjonsrevisjonen.

Det kom inn en rekke innspill og synspunkter. Disse er det redegjort for i trykt vedlegg nedenfor, og er også kommentert og vurdert i forhold til kravspesifikasjonen som skal fremmes.

Prosessen som er gjennomført skal suppleres, spesielt opp mot næringslivet, kommunen selv og allmennheten. Det er også mye gjort i forhold til å begrunne og underbygge krav relatert til økonomiske forhold, og relatert til endringer i de samfunnsmessige forutsetninger som lå til grunn da konsesjonene ble gitt for 50 år siden.

Som ledd i arbeidet med kravspesifikasjonene er det invitert til et offentlig møte i kommunestyresalen Rana rådhus mandag 4 april kl.19.00. På møtet vil det bli orientert om de eksisterende konsesjoner og hvilke forhold som kan tas opp til behandling i forbindelse med den foreliggende revisjon.

Administrativt tas det sikte på å fullføre arbeidet med kravspesifikasjonene i løpet av sommeren. Undervegs kan det være behov for å befare eller dokumentere konkrete forhold knyttet til de konsesjonsgitte vassdragene på sommerstid. Hemnes kommune har ikke gjennomført en slik

høringsprosess som Rana iverksatte sommeren 2010, og trenger sommerforhold for å få vurdert eventuelle krav relatert til fysiske forhold i Bjerkavassdraget.

Politisk behandling

Denne Formannskapsaken er en ren orienteringssak om status og opplegg for det videre arbeid med konsesjonsrevisjonene.

Rådmannen finner det mest naturlig at kommunestyret selv gjør vedtak med sammenstilling av de kravspesifikasjoner som kommunen skal fremme på vegne av allmennheten og kommunen selv i disse revisjonssakene.

En slik behandlingsmåte innebærer at kravspesifikasjonen trolig ikke kan bli behandlet før i novembermøtet i uke 46. Tilhørende Formannskapsbehandling blir da i uke 44. Det nye kommunestyret har sitt første konstituerende møte i oktober, uke 42, men det behandles normalt ikke saker på det møtet.

Rådmannen legger ikke opp til at saken om kravspesifikasjonene skal behandles i utvalg forut for Formannskapsbehandlingen. Er dette ønskelig så bes formannskapet signalisere det i forbindelse med denne orienteringssaken.

Mo i Rana 25.04.2011.

Simund Karl Johnsen
Rådmann

Bjørn Bech-Hanssen
Teknisk sjef

Trykte vedlegg:

- Gjennomført innledende kartlegging, registreringer og vurdering for kravspesifikasjoner til revisjonsåpning:

Utrykte vedlegg:

- Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vannkraftverk. Forslag oversendt fra NVE til OED 06.09.2010.
- Prosjektavtale mellom Rana kommunen og RU.

TRYKT VEDLEGG

GJENNOMFØRT INNLEDENDE KARTLEGGING, REGISTRERINGER OG VURDERING FOR KRAVSPESIFIKASJONER TIL REVISJONSÅPNING:

Innledende innsamling av innspill og krav.

Ranaverkene er i kraft av sin størrelse og omfang den største påvirkeren av vannmiljø og arealer for friluftsliv i kommunen, Reguleringsanleggene medfører også skader og ulemper for berørte eiendommer og for deler av næringslivet. Ranaverkene må etter kommunens syn påta seg et betydelig ansvar for skader og ulemper som følger av reguleringene. I forbindelse med revisjon av konsesjonsbetingelsene vil det være et gjennomgående krav at skader og ulemper innenfor akseptable grenser skal avbøtes eller elimineres.

Kommunen startet i 2010 et arbeid for innsamling av krav og ønsker som kan være aktuell å fremme til revisjonsprosessen. Etter kunngjøring via brev og annonse i Rana Blad i juli 2010 har friluftsansasjoner, naturvernorganisasjoner, hytteforeninger og andre kommet med innspill om forhold og krav som disse ønsker fremmet til revisjonsarbeidet.

På bakgrunn av mottatte innspill listes nedenfor en rekke forhold som det er aktuelt å fremme krav i forbindelse med åpning av revisjonsprosessen.

1. MAGASINENE

Generelt kreves at det gjennomføres biologiske undersøkelser med tanke på forbedring av fisket i de store reguleringsmagasinene, både kvantitativt og kvalitativt. Tilgjengelighet og sikkerhet kreves vurdert, både med båt og på annen måte, sett i forhold til varierende vannstand i magasinene.

Akersvatnet: For dette magasinet spesielt gjelder at man må se på muligheten for å forhindre at fisk fra Akersvatnet tar seg inn i nærliggende småvann og tjøenner.

Kaldvatnet: Her kreves det fyllingsrestriksjoner av flere grunner: Pga hekkelokalitetene i Kvitsteindalan og Kvepsedalen, pga den alminnelige ferdsel med båt og pga miljøopplevelsen generelt. Videre så kreves det en terskel mellom Langtjønna og Lille Kaldvatnet som skal holde vannstanden over sumpmyrene i Langtjønna. Det kreves også erosjonssikkring på konkrete steder.

Langvatnet: Her kreves fyllingsrestriksjoner mht hekkelokalitetene i Glomådeltaet. For dammen på Reinforsen kreves at LRV heves fra kt.41,0 til kt.42,0 (eller 42,2 hvis eksisterende laksetrapp fortsatt skal benyttes). Videre kreves holdt en jevnere vannstand ved denne dammen for å forhindre ytterligere utrasinger og utvasking av sidearealene langs Ranelva i området Røssvoll – Skonseng..

2. ELVENE

Generelt gjelder at for de elvestrekningene som er berørt må det gjennomføres undersøkelser av biologi og vannmiljø for å fastslå virkningen av reguleringa og som grunnlag for å fastlegge mulige forbedringer. Virkningen av reguleringa også i andre sammenhenger må utredes.

Dalselva: Eksisterende terskler må vedlikeholdes og forbedres og det må bygges nye terskler (evt grunndammer) på en rekke konkret foreslåtte steder.

Tverråga: Det kreves etablert minstevassføring mellom Tverrvatnet og Rauvatnet.

Plura: Det kreves etablert minstevassføring fra dammen i Kaldvatnet og videre at det bygges ny fisketrapp i utløpet av Plura mot Ranelva. Fiskehindere oppover i Plura må elimineres med trapper eller på annen måte.

Røvassåga: Det må utredes om også Røvassåga også kan bli et laksevassdrag i tilknytning til Ranelva via Langvassåga.

Langvassåga: Det må utredes og gjennomføres tiltak både i forhold til ultrasinger og oppauring av finstoff på denne elvestrekningen.

Ranelva: Det må lages en samlet plan for etablering av Ranelva som laksevassdrag fra sjøen og opp til Raufjellfossen, omfattende eliminering av oppgangshindere, gyteforhold, oppvekst- og levevilkår, tekniske innretninger som fiskesperrer og terskler osv. Det kreves økt vassføring i de øvre deler av vassdraget. Det kreves minstevassføring over dammen (eller gjennom kraftstasjonen) ved Reinforsen som følger:

I perioden 15.09 – 20.05: 10 m³/sek

I perioden 20.05 – 15.09: 40 m³/sek

Laksetrappa i Reinforsen må rustes opp eller erstattes.

3. KRAFTSTASJONENE

Det må utredes hvordan kjøringa av kraftstasjonene (Rana og Langvatn) bedre kan tilpasses oppgang av laks og sjørret i nedre deler av vassdraget. Hensynet til industri som tar prosessvann fra Ranelva må også ivaretaes.

4. VEGER OG ANDRE TILTAK

Nye (reviderte) konsesjonsvilkår må medføre at standard, vedlikeholdsansvar og sikkerhet for de anleggsvegene som skal holdes åpne for almen ferdsel blir bedre avklart.

Anleggsveger som har fått en mangelfull utførelse må rustes opp, eksempelvis brua over Trolldalselva og skogsbilvegen i Dalsgrenddalen.

Mottatte innspill etter kunngjøring juli 2010.

Berørte interesser har et ansvar for å påvise hvilke endringer og nye vilkår det er behov for (Ot. prop nr. 50 (1991 – 92) og det forventes at kommunen skal bistå almenheten i denne sammenhengen.

Etter invitasjoner via brev til friluft- og naturorganisasjoner og annonse i Rana Blad juli 2010 har vi har motatt følgende innspill og forslag:

1. **Fra Dalsgrenda bygdeutvalg.**

De påpeker at Dalselva etter at oppfylling av Akersvassdammen begynte i 1966 har utviklet seg fra å være en naturskjønn og fiskerik elv til å bli fiskefattig og delvis igjengrodd og med svært liten vassføring mesteparten av året. De krever en faglig utredning mht bedring av vannmiljøet i elva. Videre så krever de vedlikehold på eksisternde terskler samt at det bygges flere på konkret angitte steder. De krever også utbedring av skogsbilvegen oppover langs elva.

2. **Fellesuttalelse fra Mogressfjellet og Kaldvatnet hytteforeninger.**

De krever fyllingsrestriksjoner mht hurtigere oppfylling på våren og sommeren.

De ønsker standardheving på anleggsvegene i Grønfjelldalen, Plurdalen og fra Umbukta til Akersvatnet og tidlige åpning på våren (1. juni). Videre så krever de at det gjennomføres faglig kvalifiserte undersøkelser av mulighetene for bedring av fiskebestandene i Kaldvatnet og Akersvatnet og at det blir etablert en forvaltning basert på disse undersøkelser.

De krever også utbedring av båtutsett, merking av skjær, vedlikehold av kraftlinjer samt et nettsted der det opplyses om vannstand.

3. Fra Kaldvatnet hytteforening.

I tillegg til felles uttalelse med Mogsressfjellet hytteforening, ovenfor påpeker Kaldvatnet hytteforening følgende: Ved sein vannstigning om våren blir store hekkeområder oversvømmet etter at hekkinga er kommet i gang. Dette gjelder spesielt i Kvitsteindalen. Dette i seg selv mener de utløser krav om fyllingsrestriksjoner. Videre så ønsker de etablert en terskel mellom Lille Kaldvatnet og Langtjønna. Dette for at oppmuddrede myrer ved hytteområdet skal bli lagt under vann. De krever også erosjonssikring av området øst for brua over Heinbergelva og ellers der det er nødvendig.

4. Nedre Plura Elveeierlag

De konkluderer med følgende: ”Vi mener å ha et berettiget krav om at elva bør få en minstevassføring fra dammen ved Kaldvatnet. Før reguleringa ble vi forespeilet en minstevassføring på litt over 1 m³/sek. I dag viser det seg at dette ikke er tilfelle. Fisken i elva har problemer med å overleve i tørkeperioder og dette kan vel ikke være langt una miljøkriminalitet. Det nevnes videre at de første årene etter reguleringa var det større vassføring i Plura enn det er i dag. Hvor er det blitt av vannet?”

Nedre Plura elveeierlag krever også at det bygges flere terskler for å øke fiskeproduksjonen i elva.

5. Rana Jeger – og fiskeforening v/Steinar Høgås.

Sier de vil komme med relevante forslag i forhold til de aktuelle tema som skisseres i kommunens brev, når det er tidsmessig aktuelt i behandlingen.

6. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening (Rana lokallag).

De påpeker følgende:

Langvatnet: Minstevannstand og relativt stabile vannstandsforhold vil være viktig for fuglelivet, særlig i hekkeperioden mai – juli. Og videre: Hensynet til Glomådeltatet landskapsvernområde, et nasjonalt viktig deltalandskap som er venet bla for å bevare myr- og sumpvegetasjonen og fuglelivet.

Kaldvatnet: Myrarealene i randsonen rundt Kaldvatnets søsøstende (Kvepsendalsbukta) må underlegges naturfaglig kartlegging før nye konsesjonsvilkår fastlegges.

Ranelva: Påpeker at Ranelva har status som nasjonalt laksevassdrag og krever at vassføring/vannslipp i større grad tilpasses laksens gyte- oppvekst og levevilkår.

7. Tverråga elveeierlag

De krever at det etableres en minstevassføring mellom Tverrvatnet og Rauvatnet. Dette både for å forbedre fiske og vannmiljø på den nevnte strekningen men også for å stabilisere vassføringen i den fiskeførende (sjøørret) delen av elva fra kraftstasjonen i Ildgruben og nedover til utløpet i Ranelva.

8. Umbukta hytteforening

Foreninga fremmer flere krav som faller utenfor konsesjon og konsesjonsvilkår for Bjerka-Plura (brøyting, skiløyper osv) men de krever også at det etableres et fiskestengsel mellom Akersvatnet og Holmtjønna. Dette for å forhindre at Holmtjønna, som er et godt fiskevann skal ”forurenses” av fisk fra Akersvatnet.

9. Rana Laksefiskeforening (RLF)

RLF sier at de baserer sitt innspill på dagens gjeldende konsesjonsvilkår, større hensyntagen til miljøforhold generelt og ikke minst at Ranavassdraget er definert som nasjonalt laksevassdrag og Ranfjorden som nasjonal laksefjord. Konkrete forslag er som følger:

”LANGVATN

Minstevassføring over Reinforsen

I perioden 15.9 – 20.5 minimum 10 m³/sek gjennom dam eller kraftstasjon.

I perioden 20.5 – 15.9 minimum 40 m³/sek samlet gjennom dam og kraftstasjon.

Laksetrapp

Det må bygges ny laksetrapp i Reinforsen. Det forutsettes at det innhentes nødvendig ekspertise for å prosjektere ny trapp men at man konsulterer lokalkunnskap. Inngangen til trappa må tilpasses vannstrømmen fra utløpskanalen for kraftstasjonen og det må etableres sperre slik at fisken ikke går inn under kraftstasjonen. Toppen av trappa må utføres med felle slik at fisken kan taes ut og undersøkes slik at kun vill-laks og sjøørret slipper videre opp i vassdraget.

Fiskesperre

I perioden da overstøinger og smolt ovenfor Reinforsen vandrer ut vil de gå inn i Lanvatnet dersom vannstrømmen går dit. Dette kan føre til at fisken blir gående i Langvatnet eller havner i kraftstasjonen og omkommer der. Det må derfor etableres en fiskesperre som forhindrer fisk fra å gå opp Langvassåga. Dette må samordnes med planlegging av ny fisketrapp i Reinforsen.

Kjøring av Langvatn kraftstasjon

I perioden 20.5 – 15.9 må kraftstasjonen stoppes minst 2 dager i uken og stå i minst 6 timer slik at den fisken som står i strømmen i utløpskanalen før kontakt med hovedstrømmen i elva og således kan vandre videre oppover i vassdraget. I tillegg bør elektronisk fiskesperre etableres.

BJERKA - PLURA

Vassføringen i Ranelva må økes så langt opp i vassdraget som mulig, for eksempel ved at inntaket i Gubbeltåga stenges og at Gubbeltåga får tilbake sin naturlige vassføring. Dette vil sammen med andre tiltak bidra til å sikre gyteplasser og oppvekstområder ovenfor Reinforsen. Det er etter vår oppfatning en tvilsom affære å slippe fisk opp i Plura uten at man sørger for en forsvarlig minstevassføring. For eksempel kan Sprutforsen tilbakeføres til sin naturlige tilstand. Vi forutsetter at dette utredes nærmere av eksperter og at det angis konkrete krav til minstevassføring i Plura.

Fisketrapper i Plura

Ny trapp må etableres ved Pluras utløp i Ranelva samt nye trapper ved oppgangshindere videre oppover i Plura.

Terskler og andre biotopforbedrende tiltak

Det vil være behov for å etablere terskler både i selve Ranelva ovenfor Reinforsen og i Plura. Vi går ut i fra at ”syvdeterskler” vil være aktuelt i dette tilfellet. Dett må sammen med andre biotopforbedrende tiltak utredes av relevant ekspertise

Kjøring av Rana kraftverk

Det må legges restriksjoner på ”efftkjøringen” av kraftverket der det i ekstreme tilfeller forårsaker variasjon i vannslippet fra 0 m³/sek til 100 m³/sek over ett døgn. De uheldige konsekvensene for fisk og bunndyr må utredes og retningslinjer for hvordan kraftverket skal kjøres må komme på plass. For i størst mulig grad å begrense ”oppstuvings effekten” oppstrøms kraftverket må det etableres en ledemur i forlengelse av utløpskanalen slik at vannstrømmen ledes nedover i elva på en bedre måte enn i dag.

ANDRE TILTAK (gjelder begge reguleringene)

I en periode må rognplanting gjennomføres ovenfor Reinforsen for å framskynde etablering av en stedegen stamme i øvre deler av vassdraget. Det utredes om det er behov for tilsvarende tiltak når det gjelder sjøørreten. Genbanken på Bjerka må fortsatt bestå, både for å kunne gjennomføre ovennevnte tiltak men like mye for å sikre en beredsakp i framtiden.”

Uten at det er nevnt av Laksefiskeforeninga må nødvendigvis opplyses at laksetrappa i Reinforsen i årtier har vært stengt etter at det ble oppdaget forekomster av gyrodactulus salaris i elva og at dette også nok har vært en sterkt med virkende årsak til at utvikling av Ranelva som laksevassdrag. Ranavassdraget er nå rotenonbehandlet og friskemeldt.

10. Grunneiere på Skonseng og Røssvoll

Påpeker skadevirkninger som følge av hurtige vannstandsvariasjoner (over døgnet), spesielt i Ranaelva fra dammen ved Reinforsen og oppover i elva. Disse vannstandsvariasjonene trekker finstoff ut av grunnen i elvebredden med den følge at eksisterende forbygging på enkelte strekninger ser ut til å sige ut mot bunnen i elva og videre at det er betydelige skader på sidearealer som ikke er forbygget. De krever at det på dammen ved Reinforsen holdes en mer stabil vannstand. De påpeker også at en gammel damfot ovenfor dammen ved Reinforsen bidrar til ytterligere oppstuvning i flomsituasjoner og at denne damfoten derfor må fjernes. Videre så påpekes kritikkverdig lukehåndtering ved de to store flommene i januar 1971 og i januar 2002. I begge tilfeller ble lukene på Reinforsen åpnet for seint og det kreves nå utarbeidet bedre prusedyrer for lukehåndtering ved flomsituasjoner. De krever også at LRV ved Reinforsen heves med en meter, fra kt. 41,0 til kt 42,0.

11. Statskog

Ønsker en kritisk gjennomgang av eksisternde konsesjonsvilkår for å se om konsesjonæren har oppfylt sine forpliktelser. De ønsker også en gjennomgang av konsesjonsvilkårene for å se på uklarheter i forhold til forståelse av vilkårene, eks. veier, manøvrering, fisketiltak, generelle ulemper osv. Videre så ønsker de biologiske undersøkelser foretatt for å kunne ha et faglig godt underlag i prosessen rundt konsesjonsrevisjonen. Dette gjelder konsekvenser av manøvreringsreglement, minstevassføring, fyllingsbestemmelser, forurensing, terskelbygging, erosjonssikkring, generelle undersøkelser og andre miljøforbedrende tiltak.

12. Rana bonde- og småbrukerlag

LANGVATNET

Krever utbedring av vegen (bygget som konsesjonsvilkår) på nordenden av Langvatnet. Spesiellt kan nevnes brua over Trolldalselva (Trollåga ?) som må være bygget av særdeles dårlig betong. De tar også opp miljøproblemer i østenden av Langvatnet og i Langvassåga. Forsøpling av strendene har ikke noe med reguleringa å gjøre men betydelige utrasinger og oppauringer av finmasse er absolutt relevant

Mht fiske så påpeker de at Røvassåga med en del tekniske innretninger også kan inngå som en del av Ranavassdraget som nasjonalt laksevassdrag. Dette må i så fall utredes nærmere. De nevner også at kvaliteten på fisken i Langvatnet er blitt dårligere etter reguleringa og at usikker is er en fare for elgen i området.

BJERKA – PLURA

Bonde- og småbrukerlaget krever også fyllingsrestriksjoner i Kaldvatnet (10 – 12 m under HRV) uten å være konkret hvilken periodeog videre at det etableres minstvassføring i Plura

fra dammen ved kaldvatnet. Videre så krever de at det utredes tiltak for forbedringa av fiskebestanden i Kaldvatnet. Bonde og småbrukerlaget krever at de anleggsvegene so benyttes som hytteveger får fast dekke og at vedlikeholdet forbedres. De krver også at anlegg for båtutsett utbedres slik at de kan benyttes på alla vannstander.

13. Mo industripark AS

Tar først og fremst opp problemene med at kraftverkene, spesielt Rana nå kjøres som rene effektverk med til dels betydelige ulemper for industrien. Dette gjelder bla.a for bedrifter som henter prosessvann fra nedre deler av Ranelva og som til tider opplever at vassføringen (av ferskvann) i Ranelva blir så liten at sjøvann suges inn i systemet for prosessvann. Av den grunn ønskes pålegg om økt minstevassføring. Videre så blir kraftnettet i Ranaområdet svakt når Rana kraftverk slås av og dette forsterker flimmersituasjonen på Helgeland som igjen kan gi utillatelige overskridelser. -Det må imidlertid her nevnes at driften av kraftstasjonene ikke omfattes av vassdragsreguleringsloven (som igjen gir grunnlaget for revisjon av konsesjonsbetingelser).

14. FFO – Rana.

Peker på behovet for tilrettelegging for friluftsliv og ferdsel for funksjonshemmede. Ønsker seg tilrettelagte fiskeplasser, universellt utformet, spesielt i Langvatnet. Peker på viktigheten av anleggsveiene holdes åpne og vedlikeholdes slik at disse kan brukes for å komme seg ut i naturen.

15. Langvassgrenda bygdelag og grunneierlag, Geir Snefjellå og Mary Storvik.

Ønsker høyere LRV. Peker på behov for forebygning langs Langvatnet. Ønsker opprusting av offentlige veger langs Langvatnet.

16. Hestmannen / Strandtindene reinbeitedistrikt v/ adv. Geir Haugen.

Peker på at reguleringen av Langvatnet hadde skadelige følger for reindriften som ikke ble erstattet da konsesjon ble gitt. Ber om at det under revisjonen søkes fremmet krav om endringer som reduserer skadevirkningene for reindriften.

17. Norsk Ornitologisk forening, avd. Rana og Rana Zoologiske forening v/ Per Ole Syvertsen.

Peker på Glomåsdeltaet som et verdifullt og sårbart område som må spesielt hensyntas. Peker på Ranaelvas status som nasjonalt laksevassdrag, og forventer endring og bedring av forholdene i den forbindelse. Peker også på naturverdier som må ivaretas i myrområdene rundt Kalvatnets sørøstende (Kvepsendalsbukta).

Teknisk avd. 02.02.2011.

Filnavn: Fsak 21-11
Katalog: H:\Kraftutbygging\Revisjon konsesjonsvilkår
Mal: C:\Documents and
Settings\dan\Programdata\Microsoft\Maler\Normal.dot
Tittel: Saksfremlegg
Emne:
Forfatter: IBM Utdanningscenter
Nøkkelord:
Merknader:
Opprettelsesdato: 13.04.2011 16:48
Versjonsnummer: 2
Sist lagret: 13.04.2011 16:48
Sist lagret av: administrator
Samlet redigeringstid: 0 minutter
Sist skrevet ut: 13.04.2011 16:50
Ved siste fullstendige utskrift
Antall sider: 13
Antall ord: 5 072 (ca.)
Antall tegn: 28 912 (ca.)